

Dorpshuizenbeleid 2015 en verder

In deze notitie heeft de gemeente Winsum haar visie met betrekking tot de functie en positie van de dorpshuizen van de gemeente Winsum vastgelegd. Het beleid is gebaseerd, bouwt voort op de beleidsnotitie 2003-2010.

Leeswijzer:

In paragraaf 1 worden de kenmerken, de positie en de functie van dorpshuizen toegelicht.

In paragraaf 2 staan beleidsuitgangspunten genoemd

In paragraaf 3 wordt de manier waarop de gemeente de dorpshuizen ondersteunt benoemd.

In paragraaf 4 worden de wijzigingen t.o.v. de oude notitie (2003-2010) aangegeven.

In paragraaf 5 wordt aangegeven hoe de gemeente wil samenwerken met dorpshuizen.

Paragraaf 6 is een financiële paragraaf.

1. Dorpshuizen in Winsum

Er zijn zes dorpshuizen in de gemeente Winsum:

1. Sauwerd, dorpshuis Ubbegaheem
2. Adorp, dorpshuis Atharpe
3. Baflo, dorpshuis Agricola
4. Ezinge, Schleurholtshuus in Ezinge
5. Feerwerd, dorpshuis d'Olle Schoul
6. Den Adel, dorpshuis Op Streek

Basiskkenmerken dorpshuizen

- De dorpshuizen in Winsum zijn geen eigendom van de gemeente.
- Een dorpshuis wordt beheerd en geëxploiteerd door een organisatie zonder winstoogmerk; een non-profit rechtspersoon (stichting, vereniging). Dorpshuizen zijn zelf verantwoordelijk voor de exploitatie.
- Het dorpshuis is historisch gezien, een belangrijke ontmoetingsplaats voor dorpsbewoners. Zeker in dorpen waar geen andere voorzieningen zijn, zoals een café. De voorziening vervult een belangrijke rol voor de leefbaarheid.
- Een dorpshuis biedt onderdak aan de verenigingen en organisaties uit het dorp. Het heeft als hoofdfunctie; dorpshuis.
- Het dorpshuis is door de bewoners herkenbaar en ook erkend als dorpshuis. Een belangrijk kenmerk dat te maken heeft met draagvlak binnen het dorp voor de voorziening.
- Een dorpshuis biedt een divers aanbod aan sociaal-culturele en maatschappelijke activiteiten aan voor een breed scala aan doelgroepen.

In de kern Winsum is geen sprake van één dorpshuis maar van meerdere zalencentra. Genoemd kunnen onder andere worden multifunctioneel centrum de Blauwe Schuit, zalencentrum de Hoogte en de Poort. Daarnaast zijn in een aantal kleine kernen zoals Tinallinge, Saaxumhuizen en Garnwerd verenigingsgebouwtjes en kerken die incidenteel als ontmoetingsplaats fungeren voor de dorpsbewoners. Ook sportkantines en cafés vervullen functies voor ontmoeting. Zo beschikt Garnwerd over een goed renderende café-accommodatie.

Functie en positie van dorpshuizen

De gemeente Winsum erkent het belang en de rol van de dorpshuizen voor het behoud van de leefbaarheid. De dorpshuizen hebben op dit moment de volgende functies in hun dorp;

- fungeren als ontmoetingsplaats voor de bevolking;
- bieden onderdak aan de verenigingen uit het dorp;
- bieden onderdak aan diverse voorzieningen; zoals peuterspeelzaalwerk, bibliotheek, schoolsport, jeugdwerk, ouderenwerk;
- bieden onderdak voor incidentele dorpsactiviteiten zoals; muziekavonden, toneelavonden, Sinterklaasviering, nieuwjaarsviering, jaarvergaderingen, bruiloften, partijen, begrafenissen.

Complete dorpen

De kernen Baflo, Sauwerd en Ezinge zijn zogenaamde complete dorpen. Deze dorpshuizen kennen een zekere vorm van multifunctionaliteit. Het gaat dan enerzijds om de ideële functies, waar de gemeente zelf een taak in heeft, zoals peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, bibliotheek, jeugdhonk, servicepunt voor ouderenzorg, ouder en kindzorg en sport. Anderzijds gaat het om de meer commerciële functies. Hierin heeft de gemeente hooguit een stimulerende taak.(apothek, postkantoor, winkel)

Kleine kernen met dorpshuis

In de kernen Adorp, Feerwerd en Den Andel, heeft het dorpshuis voornamelijk de 'echte' functie dorpshuis. Het is de plek waar het sociale en culturele dorpsleven zich afspeelt. De dorpshuizen van Den Andel en Adorp hebben ook nog een functie ten aanzien van het sportonderwijs.

Overige kleine kernen

In de kleine kernen die nu geen dorpshuis hebben worden incidenteel andere ruimtes als ontmoetingsruimte voor het dorp gebruikt, zoals kerken, verenigingsgebouwtjes, sportkantines, café.

2. Beleidsuitgangspunten

1. De dorpshuisbesturen zijn de eerstverantwoordelijke voor de instandhouding van het dorpshuis en dragen de zorg voor een goede exploitatie en beheer van de accommodatie.
2. De gemeente heeft een voorwaardenscheppende taak en faciliterende taak ten aanzien van de instandhouding van de 6 Dorpshuizen
3. Het beleid is alleen geldig als het dorpshuis bestaansrecht heeft. Criteria om dit te toetsen zijn; het gebruik, het draagvlak voor het dorpshuis in de het dorp en een sluitende exploitatie.
4. Het beleid richt zich niet op de oprichting van nieuwe dorpshuizen.
5. De gemeente ziet in het kader van bundeling en concentratie van voorzieningen een duidelijke rol voor de dorpshuizen in de complete dorpen Sauwerd, Baflo en Ezinge. De gemeente zal de dorpshuizen hierin ondersteunen.
6. Voor het behoud van de leefbaarheid van de kleinere dorpen in de gemeente zijn goede accommodaties voor ontmoeting, zorg en voorzieningen onmisbaar. De huidige 6 dorpshuizen zijn hierbij een belangrijke schakel en als basisvoorziening aan te merken.
7. De gemeente ziet voor de dorpshuizen in Feerwerd, Den Andel en Adorp een rol voor het vervullen van de reguliere dorpshuisfunctie, te weten ontmoeting en accommodatie voor het verenigingsleven. Adorp en Den Andel hebben daarnaast een functie ten aanzien van het sportonderwijs. Concentratie en bundeling van voorzieningen in deze dorpshuizen wordt door de gemeente wel aangemoedigd, maar vanuit beleid om voorzieningen zoveel mogelijk in de complete dorpen, Sauwerd, Baflo en Ezinge te concentreren, niet actief (financieel) ondersteund.
8. Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zullen inwoners de komende jaren voor zorgvragen meer gebruik moeten maken van hun eigen sociale netwerk. Dorpshuizen kunnen daarin vanuit de functies zorg, welzijn, ontmoeting en dienstverlening een rol spelen. De gemeente zal waar mogelijk (ook financieel) in overleg met het dorpshuisbestuur WMO-functies in de dorpshuizen onderbrengen. Voorbeelden van activiteiten zijn: activiteiten met en voor ouderen, gezamenlijke maaltijden voor ouderen en alleenstaanden of - dagopvang voor mensen met een (geestelijke) beperking.

3. Ondersteuning van dorpshuizen

De ondersteuning van de dorpshuizen van de gemeente bij hun instandhouding en versterking bestaat uit ondersteuning bestuur en organisatie, ondersteuning onderhoud gebouw en stimulering van multifunctionaliteit

Ondersteuning bestuur en organisatie

De gemeente biedt dorpshuizen vanuit haar reguliere taak ondersteuning ten aanzien van regelgeving. Op het gebied van deskundigheidsbevordering biedt de gemeente een subsidieregeling voor de cursussen bedrijfshulpverlening. Daarvoor is een bedrag van € 230,00 per jaar, per dorpshuis beschikbaar. De voorwaarden zijn:

1. Het dorpshuisbestuur moet in het bezit zijn van een geldige gebruiksvergunning
  2. Er dient een bijgehouden EHBO koffer aanwezig te zijn.
  3. Bhv-cursisten moeten tenminste twee jaar vrijwilligerswerk voor het betreffende dorpshuis blijven verrichten.
- Eventueel kan de organisatie en deelname aan deze cursussen samen met andere partijen plaatsvinden. Ten aanzien van de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties kunnen de dorpshuizen een beroep doen op het Vrijwilligerssteunpunt. Ook de Vereniging Groninger Dorpen biedt ondersteuning.

Ondersteuning onderhoud gebouw

Wij ondersteunen de dorpshuizen bij het voeren van een goed onderhoud van de accommodaties en op noodzakelijke aanpassingen ten gevolge van wet- en regelgeving. Deze ondersteuning bestaat uit;

- a. onderhoudsprogramma
- b. subsidieregeling onderhoud
- c. calamiteitenfonds
- d. ondersteuningsuren

Onderhoudsprogramma

Ter ondersteuning van de dorpshuizen bij de instandhouding van hun accommodatie zal de gemeente voor alle 6 dorpshuizen een bouwkundige inventarisatie laten maken van het gebouw en daarbij tevens een onderhoudsprogramma laten maken met een looptijd van 10 jaar. Het onderhoudsprogramma geeft inzicht in de planning van het onderhoud en de te maken reserveringen op de begroting. Voor de gemeente is het tevens het middel om haar subsidieregeling onderhoud op te toetsen.

Subsidieregeling onderhoud

De subsidieregeling houdt rekening met de volgende zaken:

- Niet alleen de middelen van de dorpshuizen zijn beperkt zijn, maar ook van de gemeente. Er kan geen sprake zijn van een open einde regeling.

- Het dorpshuis zal zelf ook financieel moeten bijdragen; Zij zullen hiermee rekening moeten houden in hun ondernemingsplan met bijbehorende exploitatie.
- Het is een ondoenlijke zaak om bij de subsidieregeling een vorm van diversiteit door te voeren welke volledig recht doet aan de verschillen en ook nog eens organisatorische uitvoerbaar is; de dorpshuizen zijn zeer divers op het gebied van gebouw, beheer, exploitatie etc. De een heeft recentelijk in het gebouw geïnvesteerd, de ander niet.

Bijdrageregeling onderhoud:

- Als basis voor de te verstrekken gemeentelijke bijdrage dient een onderhoudsprogramma voor 10 jaar. Wanneer daarin in de loop van die tijd wijzigingen ontstaan dan moeten de dorpshuizen die bij de verantwoording aan de gemeente doorgeven.
- De subsidieregeling geldt op de onderdelen;
  - 1) schilder / houtwerk
  - 2) dakbedekking, goten
  - 3) technische installaties
  - 4) brandveiligheidsaspecten / noodverlichtingsinstallaties
- Alle dorpshuizen krijgen van de gemeente jaarlijks een bijdrage in de kosten voor onderhoud aan het gebouw.
- Ieder dorpshuis dient (voor 1 juli) jaarlijks van tevoren een onderhoudsplanning in gebaseerd op het onderhoudsprogramma. Op basis daarvan verstrekt de gemeente een voorschot (100%) op de subsidie. Tegelijk met de indiening van de onderhoudsplanning voor het daaropvolgende jaar wordt de uitvoering van het onderhoud verantwoord door middel van een eindafrekening en een jaarrekening. (Facturen dienen worden bijgevoegd) De subsidie wordt op basis hiervan vastgesteld. De gemeente kan controleren of het onderhoud ook daadwerkelijk is uitgevoerd.
- De dorpshuizen moeten de overige kosten van het onderhoud zelf vrijmaken en tijdig reserveren in hun begroting.
- Het onderhoudsprogramma gaat uit van gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten. Wanneer er voor een bepaald jaar geen onderhoud op de planning staat kan het dorpshuis het bedrag reserveren. Dit moet dan ook in de eindafrekening / jaarrekening verantwoord worden.
- Het onderhoudsprogramma gaat uit van het uitvoeren van het onderhoud door derden. Om de zelfwerkzaamheid te stimuleren kan de eigen bijdrage ook bestaan uit het zelf uitvoeren van onderhoudszaken. Daarbij moet wel de kwaliteit van het onderhoud niet in het geding komen.
- Voorwaarde voor het verstrekken van de bijdrage is een ondernemingsplan met een sluitende exploitatie en waaruit blijkt dat het dorpshuis bestaansrecht heeft. Dit laatste wordt getoetst aan de hand van de criteria; gebruik, draagvlak (vrijwilligersinzet, bestendig bestuur, draagvlak in het dorp), financiële situatie (sluitende exploitatie), staat van het gebouw (onderhoud op orde).

Calamiteitenfonds dorpshuizen

Voor calamiteiten, onvoorziene omstandigheden is een calamiteitenfonds gevormd. Het gaat altijd om investeringen die te maken hebben met de instandhouding van het gebouw. Bijvoorbeeld onvoorziene investeringen als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving.

Het dorpshuis moet zelf aan kunnen geven waarom ze met recht een beroep op dit calamiteitenfonds doet. Op dit calamiteitenfonds kan een beroep gedaan worden wanneer het dorpshuisbestuur aan kan geven;

- Hoe de calamiteit is ontstaan, waarom er in het meerjarenonderhoudsprogramma niet in is voorzien;
- waarom de investering geen uitstel vergt; alleen die zaken zijn een calamiteit die het dorpshuis in haar functioneren bedreigen.
- dat zij geen mogelijkheid hebben de investering zelf volledig te financieren;
- dat zij zelf een wezenlijke eigen bijdrage kunnen leveren;

Daarnaast zal de gemeente alleen een financiële bijdrage uit dit fonds beschikbaar stellen als het betreffende dorpshuis een sluitende exploitatie en bestaansrecht heeft (zie ook de criteria voor de subsidie in onderhoud).

De dorpshuizen kunnen een beroep doen op het fonds door middel van het doen van een aanvraag aan burgemeester en wethouders. Over de hoogte van een eventuele bijdrage beslist Burgemeester en wethouders.

Ambtelijke ondersteuning

De gemeente faciliteert de dorpshuisbesturen licht (per jaar 8 manuren) bij het beheer en onderhoud van het gebouw. Te denken valt aan het (indien nodig) jaarlijks bijstellen van het onderhoudsprogramma, het controleren van de uitvoering van het onderhoudsprogramma, het beantwoorden van vragen over ingewikkelde onderhoudszaken e.d.

Stimuleren multifunctionaliteit

Daar waar vergroting van multifunctionaliteit kan worden gerealiseerd, zal de gemeente dit stimuleren en ambtelijk begeleiden.

Uitgangspunt daarbij is dat de nadruk komt te liggen op concentratie van voorzieningen in de complete dorpen.

Dorpshuizen zijn verder een logische plek om WMO-voorzieningen in onder te brengen. Het dorpshuis is laagdrempelig, fysiek dichtbij en beschikt over een netwerk van vrijwilligers en organisaties. Door zaken te combineren in het dorpshuis en functies te koppelen, kan met toegevoegde zorg- en welzijnsfuncties, de exploitatie van een dorpshuis worden gestimuleerd ten gunste van het perspectief van het dorp en het dorpshuis. (een voorbeeld is de 'Verzoamelstee' in Adorp)

De gemeente is bereid, indien het om ideële/WMO functies gaat, financieel bij te dragen voor verbouw en uitbreiding van de accommodaties. De investeringen van de gemeente moeten in dat geval in verhouding staan met de bijdrage van het dorpshuis aan het sociale domein.

In het tweejaarlijks overleg tussen gemeente en de dorpshuisbesturen zal een prognose worden opgesteld, ten aanzien van de multifunctionaliteit, waarmee de gemeente noodzakelijke reserveringen in de begroting kan opnemen. De bijdrage zal aanvullend zijn op andere subsidieverstrekkers, eigen bijdragen en sponsering. Uiteindelijk zal het besluit over bijdragen genomen worden aan de hand van concrete plannen en begrotingen.

4. Wijzigingen t.o.v. beleid Dorpshuizen 2003-2010

Op de volgende punten is het beleid 2003 – 2010 gewijzigd/aangepast::

- In 2003 heeft de gemeente de dorpshuizen ondersteuning gegeven bij het maken van een ondernemingsplan. Dit wordt niet herhaald. De gemeente staat op het standpunt dat dorpshuizen zelf verantwoordelijk zijn voor adequate exploitatie en beheer.
- In beleid 2003-2010 was de doelstelling opgenomen dat een spreidingsplan zou worden opgesteld. Dat is niet gebeurd. (Middels een spreidingsplan kan de gemeente aangeven hoe verschillende functies voor haar inwoners bereikbaar moeten zijn en op welke onderwerpen de gemeente een inspanning kan doen om deze daar te krijgen of te behouden). Voor spreiding van functies/voorzieningen kan worden verwezen naar de Structuurvisie van de gemeente Winsum.
- De gemeente blijft multifunctionaliteit van dorpshuizen stimuleren. Nieuw is dat de gemeente waar mogelijk en financieel haalbaar, in overleg met het dorpshuisbesturen WMO-functies in de dorpshuizen wil onderbrengen.

5. Samenwerking gemeente Winsum met dorpshuisbesturen.

De gemeente wil openstaan voor goede ideeën van dorpshuisbesturen zelf. Zij wil bijvoorbeeld samen met de dorpshuisbesturen bedenken hoe en welke WMO-functies kunnen worden gecombineerd met een dorpshuis. De gemeente en de dorpshuisbesturen zullen twee keer per jaar bijeen komen om een gezamenlijke agenda op te stellen.

6. Financiën 2015 e.v. jaarlijks:

- Ondersteuning onderhoud dorpshuizen inclusief subsidie cursussen bedrijfshulpverlening:	17.155,13
- Voorziening calamiteitenfonds:	4.000, -

Totaal: € 21.155.13

(Indexering; 1,5 % per jaar)